

[Simber](#)

[»Toneelrecensies en de andere stukken](#)

Kritiek: 'Schwalbe speelt op eigen kracht'

[TM,kritieken](#) — simber op 19 maart 2010 om 22:45 uur

tags: [lotte van den berg](#), [omsk](#), [schwalbe](#)

De deuren gaan dicht, in het weinige licht van de nooduitgangbordjes zien we zeven spelers die zich uitkleden tot op hun ondergoed. Ze klimmen allemaal op een hometrainer, die recht voor het publiek, dicht naast elkaar zijn opgesteld en beginnen langzaam, onregelmatig te trappen. Een lamp, op een statief net voor de eerste rij, flakkert, komt tot leven.

In juni 2008 viel een nieuw groepje mimers op. Ze studeerden dat jaar af aan de mime-opleiding, vroegen Lotte van den Berg als begeleider van hun afstudeervoorstelling, maar gaven haar de expliciete opdracht dat ze geen verstilde voorstelling wilden maken. Het moest rock 'n roll worden. Het werd techno. In de voorstelling *Spaar ze alle negen* dansten de negen performers zich in het zweet op een oorverdovende, gruijzige housebeat in het kaal belichte, verder lege Frascati. Negen individuen, om elkaar cirkelend, af en toe als tweetal uit de monotonie stappend voor een (voor het publiek geheel onhoorbaar) onderonsje, maar meestal alleen dansend, springend, hakkend. Een gezamenlijk moment ontstaat heel kort als ze in moment van afnemende sonische druk keihard "we love you hardcore, we do" schreeuwzingen.

Ik was er erg van onder de indruk. Hier stond een generatie jonge makers, een overlopend vat van energie, die hun eigen ongerichtheid en filosofische lethargie tot onderwerp wist te maken en via een levenslustig statement en in weerwil van de opdracht toch verstilling wist te bereiken. De voorstelling ging op tournee, sommige spelers moesten elders aan het werk, de titel werd verkort tot *Spaar ze...* en de groep noemde zich Schwalbe.

Begin dit jaar maakten ze een nieuwe voorstelling: *Schwalbe speelt op eigen kracht*. Opnieuw een energieke handeling die ze niet hoeven te spelen: een uur lang fietsen. Tot het niet meer leuk is. En dan nog wat langer. Ze moeten de beste conditie van theaterland hebben (en dat wil wat zeggen). Maar hun ontembare energie heeft nu een doel gevonden. Deze makers gaan het klimaatprobleem aanpakken. Het eindeloze gefiets drijft namelijk dynamo's aan die energie opwekken voor één lampje dat de spelers beschijnt. 'Een klimaatneutrale voorstelling' noemen ze het zelf.

Dat wordt doorgetrokken in de details: de flyer bestaat uit oud papier en gebruikte enveloppen met de voorstellingsgegevens erop gestempeld; de hometrainers zijn tweedehands; als het publiek binnenkomt is er geen zaallicht. In deze kleinigheden schemert de consequente aanpak van Lotte van den Berg door, die bij deze voorstelling de eindregie deed en die de groep onderdak bood bij haar gezelschap Omsk in Dordrecht.

De fietsers trappen door, komen in een cadans; het licht wordt feller en gelijkmatig. Er gebeurt weinig, ik neem de ruimte om te associëren. Het lijken wielrenners natuurlijk, of jonge stedelingen die zich in de sportschool in de etalage zetten. En het is ook best sexy, die jonge, mooie, langzaam bezweet rakende lichamen.

Meer en meer concentreer je je op de details: de verbeterde blik van Ariadna Rubio Lleó, het rode gezicht van Daan Simons, het onhandig afzakende

behábandje van Marie Groothof, Hilde Labadie die als enige niet fietst, maar een langlaufapparaat beweegt en Floor van Leeuwen die eruit ziet alsof ze dit zuiver voor d'r plezier doet en alsof ze er 's middags al een paar uur op heeft zitten. En de mooie schaduwen van de ene lamp op de achtermuur, het luide gonzen van de apparaten en Christina Flick, die als enige speler die aan de zijkant van de speelvloer zit.

En op een gegeven moment gaat het vervelen. Is dít het? Uit voorinformatie weet ik: ja, meer is het niet. Geen dansjes, geen solo's, geen rustpunten. Is dat niet heel erg weinig? En is het eigenlijk niet ook heel erg ijdell? Want wat gebeurt hier nou eigenlijk? Hier staan jonge mensen zichzelf uit de naad te werken om maar vooral in beeld te blijven. Als ze niet fietsen gaat het licht uit, en dus fietsen ze. Zo hard ze kunnen.

Dan komt de speler van de zijkant op. Ze loopt naar de lamp en begint hem tergend langzaam te bewegen. Traag en gelijkmatig draait ze de lamp om z'n as. Eerst worden vooral de rechterspelers uitgelicht, dan de achtermuur, de zijmuren waar de stapeltjes kleren liggen. Dan nog verder tot het licht de tribune bereikt en de toeschouwers beschijnt. En dan gebeurt er iets merkwaardigs. Ik herken mensen. Theaterbezoekers, collega's, kennissen. Omdat er geen zaallicht was moest ik in het donker een plekje zoeken en heb ik niet het ritueel van kijken en groeten van de gebruikelijke aanvang meegemaakt. Ik wordt betrap op mijn eigen ijdellheid; ook ik wil in het theater gezien worden.

Als de lamp verder draait en uiteindelijk weer bij de fietsers uitkomt is er iets verandert. De spelers zijn niet meer moe, ze zijn uitgeput. Bij sommigen zie je het gebeuren. Ze hebben pijn, ze weten niet hoe ze de volgende trap moeten halen, ze weten niet wat ze met hun handen aanmoeten, grijpen steun bij de handvatten van het apparaat naast hen. Het duurt nog een tijd, te lang. Ijdellheid betekent ook vergankelijkheid. Zelfs de kracht van deze spelers is eindig.

Dan houd er één er -toch nog plotseling- mee op. Ze stapt af. Loopt naar de zijkant. Al snel volgen anderen. Je merkt het aan de lamp. Het licht wordt zwakker. Als er nog drie fietsers over zijn pulseert het licht met iedere trap. Het is een verloren strijd om het vuur levend te houden. Het is een sterfscène.

Misschien is het weinig, deze voorstelling, misschien is het niet eens theater. Maar een beter woord is denk ik eenvoud. Met een bescheiden vorm wordt een elementaire tragiek zichtbaar gemaakt.

Het licht dooft. In het donker krijgen de spelers applaus. Ze hebben hun energie gebruikt om zichzelf aan mij te laten zien. En ik heb gekeken.

Schwalbe speelt op eigen kracht van Schwalbe en Omsk.

Gezien: 30/1/2010 in Frascati

[Comments \(1\)](#)

1 reactie »

1. Ja dit is heel ijdell,
nee, dit is niet heel weinig (dit is nog minder dan dat)
het is niet misschien niet eens theater... dat is het zeker niet...

maar wil je nog minder zien; ga dan naar cold turkey...

wat mij verbaast dat jij hier zoveel woorden aan vuil maakt

wat een nonsense

wat een 'kleren van de keizer'... en gij koopt ze...

alleen omdat het lotte van de berg merk erop staat...

triest joh...

diep triest...

x Koos

Reactie by koos hogeweg — 19/10/2010 @ [21:21](#)

[RSS feed voor reacties op dit bericht.](#) [TrackBack URI](#)

Plaats een reactie

Name (verplicht)

Mail (will not be published) (verplicht)

Website

[Submit Comment](#)

Zoeken

- Simon van den Berg is redacteur van [Moose](#), schrijft toneelrecensies voor [Het Parool](#), zit in de redactie van [TM](#) en werkt als freelance schrijver en adviseur. Dit is een verzamelplek voor zijn stukken.
 - [meer info](#)
 - [english info](#)
 - [publieke optredens](#)
- theateragenda
 -
 - 20/01 20:30u Expats, Het Toneel Speelt
 - 21/01 20:30u Bambie 15, Bambie
 - 22/01 19:30u Mea Culpa, Christoph Schlingensief
 - 27/01 20:15u De Aanslag
 - 29/01 20:30u Olie, Theu Boermans
- recente reacties
 - [simber](#) op [Geheime plekken in Berlijn: 2. Spreepark](#)
 - Luc Verhaegh op [Recensie: 'Lost in Space' van United Sorry](#)
 - [Recensie: Beyond the black box and the white cube - Aureon architectuur weblog](#) op [Zwarte dozen, witte dozen, boek over theaterarchitectuur](#)
 - Hans op [Recensie: 'Lang en Gelukkig' van het Ro Theater](#)
 - [simber](#) op [Recensie: 'Mightysociety8'](#)
- Concullega's
 - [8Weekly](#)
 - [Adeline van Lier](#)
 - [Erica Smits](#)
 - [Loek Zonneveld](#)
 - [Lorianne van Gelder](#)
 - [Oscar Kocken](#)
 - [Robbert van Heuven](#)
 - [Schuring Schrijft](#)
 - [Theater Schrift Lucifer](#)
 - [Vincent Kouters](#)
 - [Wijbrand Schaap](#)

- Simber elders
 - [Del.icio.us](#)
 - [Flickr](#)
 - [Last.fm](#)
 - [linkedin](#)
 - [Moose](#)
 - [twitter](#)
 - [Xs4all](#)
- categorieën
 - [beschouwingen](#) (19)
 - [boekrecensies](#) (11)
 - [buitenland](#) (18)
 - [columns](#) (1)
 - [cultuurbeleid](#) (9)
 - [english](#) (2)
 - [gehwegschäden](#) (5)
 - [interviews](#) (30)
 - [kritieken](#) (3)
 - [meningen](#) (7)
 - [niet-theater](#) (10)
 - [nieuws](#) (19)
 - [onderzoek](#) (2)
 - [overig](#) (37)
 - [Parool](#) (289)
 - [PS Kunst](#) (14)
 - [recensies](#) (225)
 - [reportages](#) (4)
 - [TM](#) (53)
 - [verslagjes](#) (24)

- tag cloud

[berlijn](#) [cultuurbeleid](#) [dood paard](#) [duitsland](#) [eric de vroedt](#) [ervaringstheater](#) [festival](#) [film op toneel](#) [frascati](#) [gasthuis](#) [gerardjan rijnders](#) [het nationale toneel](#) [holland festival](#) [ivo van hove](#) [jacob derwig](#) [jetse batelaan](#) [johan simons](#) [laura van dolron](#) [literatuur](#) [locatietheater](#) [lunchtheater](#) [mime](#) [muziektheater](#) [Münchner Kammerspiele](#) [nieuw west](#) [non-fictie](#) [nt gent](#) [reli](#) [rob de graaf](#) [ro theater](#) [shakespeare](#) [stadsschouwburg amsterdam](#) [subsidie](#) [susanne kennedy](#) [tf](#) [theatercompagnie](#) [theu boermans](#) [theun mosk](#) [toneelgroep amsterdam](#) [toneelprijzen](#) [toneelschrijvers](#) [veenfabriek](#) [vlaanderen](#) [voorstuk](#) [wunderbaum](#)

- Archief

- [januari 2011](#) (3)
- [december 2010](#) (7)
- [november 2010](#) (10)
- [oktober 2010](#) (16)
- [september 2010](#) (18)
- [augustus 2010](#) (1)
- [juli 2010](#) (2)
- [juni 2010](#) (7)
- [mei 2010](#) (10)
- [april 2010](#) (2)
- [maart 2010](#) (11)
- [februari 2010](#) (6)
- [januari 2010](#) (7)
- [december 2009](#) (8)
- [november 2009](#) (6)
- [oktober 2009](#) (9)
- [september 2009](#) (9)
- [augustus 2009](#) (1)
- [juni 2009](#) (5)
- [mei 2009](#) (5)
- [april 2009](#) (7)
- [maart 2009](#) (6)
- [februari 2009](#) (4)
- [januari 2009](#) (11)
- [december 2008](#) (4)
- [november 2008](#) (12)
- [oktober 2008](#) (7)
- [september 2008](#) (7)
- [juli 2008](#) (4)
- [juni 2008](#) (6)
- [mei 2008](#) (8)
- [april 2008](#) (4)
- [maart 2008](#) (6)
- [februari 2008](#) (7)
- [januari 2008](#) (8)
- [december 2007](#) (4)
- [november 2007](#) (5)

- [oktober 2007](#) (4)
- [september 2007](#) (8)
- [augustus 2007](#) (6)
- [juli 2007](#) (1)
- [juni 2007](#) (9)
- [mei 2007](#) (5)
- [april 2007](#) (8)
- [maart 2007](#) (9)
- [februari 2007](#) (6)
- [januari 2007](#) (5)
- [december 2006](#) (6)
- [november 2006](#) (5)
- [oktober 2006](#) (9)
- [september 2006](#) (5)
- [augustus 2006](#) (44)
- feeds
 - [Inloggen](#)
 - [Berichten RSS](#)
 - [Reacties RSS](#)
 - [WordPress.org](#)

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike 3.0 Unported License](#).

(c) 2011 Simber | powered by [WordPress](#) with [Barecity](#)